

Kansainvälisen yleisön terveiset tamperelaisille teattereille

Keväällä 2015 Teatteri 2.0 käynnisti yhteisöteatteriprojektin, johon kutsuttiin mukaan Tampereella asuvia maahan muuttaneita ihmisiä. Prosessiin osallistui teatterin ammattilaisten rinnalla tamperelaisia, joiden juuret juontavat mm. Iraniin, Puolaan, Marokkoon ja Saksaan. Projekti alkoi työpajoilla ja niiden myötä syntyi teatteriesitys *Tampere – Olet tässä*. Esitys kertoi Tampereesta, kohtaamisesta ja siitä, miltä tuntuu muuttaa Suomeen toisesta maasta.

Esitys sai ensi-iltansa 29.7.2016 TTT:n Kellariteatterissa. Syksyn 2016 aikana *Tampere – Olet tässä* esitettiin 15 kertaa erilaisille yleisöille mm. kirjastoissa ja toimintakeskuksissa. Projekti toteutettiin yhteistyössä Tampereen Teatterikesän ja Tampereen Työväen Teatterin kanssa.

Projektin toteuttamista tukivat opetus- ja kulttuuriministeriö, Pirkanmaan taidetoimikunta, Suomen kulttuurirahasto ja Pyynikin kesäteatterisäätiö.

Esitysprosessin aikana, keväällä ja syksyllä 2016, työryhmä kävi katsomassa eri kokoonpanoilla yhdeksän tamperelaista teatteriesitystä*. Esitykset valikoituivat osin sattuman kautta, osin työryhmän kiinnostuksen mukaan. Pohdimme, mitä kyseiset esitykset antavat ulkomaalais-taustaiselle katsojalle ja mitä mahdollisia esteitä on sille, että tamperelainen teatteri olisi kaikkien tamperelaisten teatteria.

Tässä viestissä jaamme havaintojamme ja kehitysideoita sekä kannustamme teattereita tarttumaan toimeen yhdenvertaisen kulttuurin puolesta.

Teatterista inspiroitunein terveisin,

***Tampere – Olet tässä* –työryhmä**

---

* Työryhmän katsomat esitykset:

Taivaslaulu, TTT // *Mustasilmäsusanna*, Tampereen ylioppilasteatteri – Tukkatheateri – Legioonateatteri // *Digihattupeli*, Teatteri Telakka // *Niin kuin taivaassa*, TTT // *Toinen katse*, Teatteri Siperia // *Ei voi auttaa, sori*, Teatteri Telakka – TTT // *Suku on syvältä*, TTT // *Vesta-Linnea ja aavelapsen arvoitus*, TTT – Teatteri Siperia // *Lentävä suomalainen*, Teatteri Melakka (vierailu Teatteri Telakalla).

Teatterin voima

“Hyvää näkemissämme esityksissä oli, että niiden aiheet kiinnostivat. Ne haastoivat, opettivat, kiusoittelivat ja puhuivat aiheista, joista on tarve puhua”, sanoo yksi ryhmäläisistä. *“Esitys kosketti ja puhui avoimesti vaikeista aiheista, jäin pohtimaan sitä”,* jatkaa toinen.

Erityisen hienoa näkemissämme esityksissä oli, että niiden aiheet olivat ryhmämme mielestä lähes poikkeuksetta arvokkaita. Näyttämöllä puhuttiin mm. perheestä ja parisuhteesta, kuolemasta ja erilaisuudesta. Myös kertomisen tapa oli valtaosassa esityksiä kiinnostava.

Hyväksi esitykseksi koettiin usein sellainen, jossa oli useampia hahmoja ja näiden välistä dialogia. Tämän lisäksi mm. näyttelijäntyö, lavastus ja musiikki mainittiin erityisen mielenkiintoisina ja helposti lähestyttävänä. *“Teatteri voi olla globaalia”,* summaa yksi katsojista.

Osa esityksistä, kuten *Niin kuin taivaassa* sekä *Vesta-Linnea ja aavelapsen arvoitus*, ylittivät hienosti vähemmän kielitaidon aiheuttaman ymmärtämisen haasteen. *“Pidin esityksestä todella paljon. En ymmärtänyt paljon, välillä ymmärsin ja välillä en, mutta silti ymmärsin kaiken tärkeän, koska silloin oli musiikki apuna”,* kertoo eräs kokijoista *Niin kuin taivaassa* -esityksestä.

Keskeisiä esteitä

- markkinoinnin kieli ja kuvat
- kielellinen haaste esityksissä – vahvasti vain puhutulle tekstille rakentuvat teokset (esim. monologit) erityisen vaativia

Esityksiä valitessamme tutustuimme tamperelaisten teattereiden esitteisiin tai muihin markkinointimateriaaleihin. Paria poikkeusta lukuun ottamatta esityksiä mainostettiin vain suomeksi. Tämän lisäksi markkinointitekstit ja -kuvat olivat usein hankalasti avautuvia.

Koska markkinointiviestiä oli välillä vaikea tulkita, syntyi väärinkäsityksiä. Useammasta esityksestä tuli ryhmällemme olo, ettei sen aihe puhuttele: *“Aihe on kaikkein tärkein! Ei nämä aiheet kiinnosta maahanmuuttajia, eivät nämä ole heille ajankohtaisia”,* totesi eräs ryhmän jäsenistä. Kuitenkin, kun kävimme näitäkin esityksiä katsomassa, ne puhuttelivat hyvinkin. Myös esityksen tyylilajista saattoi mainostekstin perusteella erehtyä.

Kieli on luonnollisesti todellinen haaste myös esitystasolla. Vahvasti vain puhutulle tekstille

- kulttuurinen este – esittämisen tavassa eri kulttuurien näkökulmasta epäsovpuutta (esim. vähäpukeisuus)
- lipunhinnat

rakentuvat esitykset tuntuivat toisista katsojista työläiltä: *“Monologissa on paljon suomen kieltä. Se voi siis olla vaikea ymmärtää.”* Perinteinen draama koettiin helpommin lähestyttäväksi kuin muut tarinankerronnan muodot, koska sitä oli helpompi seurata myös vähemmällä kielitaidolla.

Osa esityksistä sisälsi elementtejä, jotka eivät olleet miellyttäviä tai soveliaita joidenkin katsojien näkökulmasta. *“Tämä ei ole minun kotimaa, ei kaikki voi olla niin kuin siellä, kunnioitan tätä kulttuuria, mutta itse en tahdo nähdä, katsoin siis muualle”,* kertoi eräs ryhmäläisistä esityksestä, jossa näyttelijä esiintyi vähissä vaatteissa.

Ryhmän mielestä myös korkeat lippujen hinnat vaikuttavat siihen, että osa maahanmuuttajista ei löydä tamperelaista teatteritaidetta.

Ehdotuksia

- *moni- ja selkokielineen markkinointi*
- *erityisesti uussuomalaisia tavoitteleva tiedotuskanava*
- *ulkomaalaistaustainen teatteribloggaaja*
- *kielimuurin laskeminen suomenkielisissä esityksissä: tekstitykset, moni- tai selkokielineet esityssynopsikset*
- *uussuomalaisille suunnattu yleisötyö*
- *jalkautuminen lähemmäs katsojien arkea*
- *monikieliset ja -kulttuuriset esitykset*
- *ulkomaalaistaustaisia taiteilijoita töihin ammattiteattereihin*

Kansainvälisiä yleisöjä tavoittaakseen teatterit voisivat panostaa enemmän moni- ja selkokielineeseen esitysten markkinointiin – englannillakin pääsee jo alkuun. Erityisesti ulkomailla syntyneille suunnattu tiedotuskanava tukisi yleisön tavoittamista, ja esim. Tampereella asuva maahanmuuttaja-taustainen teatteribloggaaja voisi inspiroida muitakin käymään teatterissa.

Teatterit voisivat miettiä tapoja, joilla kielimuuria lasketaan myös esitystasolla ainakin joidenkin valittujen esitysten kohdalla. Tekstitykset ovat yksi keino, samoin moni- tai selkokielineet esityssynopsikset. Teatterissa käyminen saattaa olla osalle myös jotain aivan uutta, joten yleisötyö ja jalkautuminen lähemmäksi katsojien arkea olisivat myös paikallaan.

Jotta tamperelaisesta teatterista tulisi kaikkien tamperelaisten teatteria, olisi kuitenkin tehtävä enemmän: valmistettava monikielisiä ja -kulttuurisia esityksiä ja otettava niihin tekijöiksi ulkomaalaistaustaisia ammattitaiteilijoita.

Kaikkien muiden yhteiskunnallisen osallistumisen muotojen rinnalla teatterilla on mahdollisuus ja vastuu viedä eteenpäin suomalaista kulttuuria ja lisätä yhdenvertaisuutta. Sen se tekee parhaiten avautumalla ensin itse monikulttuurisen taiteen tekemisen suuntaan. Teatteri Telakan esitys *Digihattupeli* oli hieno esimerkki tällaisesta työskentelystä: sellaisia ryhmämme toivoo näkevänsä enemmän.

Laki yhdenvertaisuudesta

Vuoden 2015 alusta Suomessa astui voimaan laki yhdenvertaisuudesta. Sen mukaan kaikilla yhteiskunnan jäsenillä tulee olla yhdenvertaiset oikeudet koulutautua, kehittää itseään ja saada palveluja. Tämä koskee myös kulttuuri-palveluja ja luonnollisesti julkista tukea saavia taidelaitoksia. Lain mukaan yli kolmekymmentä henkilöä työllistävien työnantajien on laadittava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi työpaikan sisällä.

Toivottavasti tämä tarkoittaa sitä, että lähivuosina tamperelaiset teatteritalot ja -ryhmät löytävät riveihinsä yhä enemmän kansainvälisiä taiteilijoita ja alkavat tuottaa monikulttuurista teatteritaidetta.

Lisätietoja laista: yhdenvertaisuus.fi

Lisätiedot Tampere-projektista

Äänisuunnittelija

Saija Raskulla

saija.raskulla@gmail.com

Teatteri 2.0:n toiminnanjohtaja

Saara Rautavuoma

saara@teatterikaksipistenolla.fi

www.teatterikaksipistenolla.fi/tampere

Jatkoa monikulttuuriselle teatteritoiminnalle luvassa

Tampere – Olet tässä -esityksen sekä tämän viestin valmistaminen on inspiroinut osaa mukana olleista jatkamaan työtä monikulttuurisen teatteritaiteen hyväksi kaupungissamme. Äänisuunnittelija Saija Raskullan koolle kutsuman tekijäryhmän tavoitteena on perustaa Tampereelle kansainvälinen esittävän taiteen näyttämö, ja parhaillaan ryhmä suunnittelee näyttämön konkreettista toteutusta.

Yhteistyöideat ovat mitä lämpimimminkin tervetulleita!

LISÄTIEDOT

Äänisuunnittelija

Saija Raskulla

saija.raskulla@gmail.com